

Malene Tonheim

Ubrytelige bånd i en profesjonalisert presse

En studie av historiske parti-bånds påvirkning på avisers lojalitet

Bacheloroppgave i statsvitenskap

Veileder: Anders Todal Jenssen

Mai 2019

Malene Tonheim

Ubrytelige bånd i en profesjonalisert presse

En studie av historiske parti-båndes påvirkning på
avisers lojalitet

Bacheloroppgave i statsvitenskap
Veileder: Anders Todal Jenssen
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven er historiske parti-båndes påvirkning på avisers lojalitet til de politiske partiene i dag. Utgangspunktet for oppgaven er å finne ut om avisene Aftenposten og Dagsavisen sin nyhetsdekning av Giske- og Riise-skandalen, ble preget av historiske parti-bånd. Oppgaven sin teoridel består av teori om pressen som en politisk institusjon, politisk parallellisme og politiske skandaler. I tillegg er en kort gjennomgang av pressens historie fra partipressens tid frem til i dag inkludert. I studien blir kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse brukt til å analysere datamaterialet. Den kvantitative metoden bidrar i denne oppgaven til registreringen og analyse av manifest innhold i et stort antall enheter. Den kvalitative analysen bidrar til å kunne undersøke også de underliggende formene og meningene i innholdet i artiklene. Resultatene fra innholdsanalysene viser at dekningsgraden av de politiske skandalene er ulik i de to avisene.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn og aktualisering.....	4
1.2 Tema og problemstilling.....	4
1.3 Begrepsavklaring.....	5
1.4 Oppgavens struktur og oppbygning.....	6
2. Teoretisk perspektiv	6
2.1 Pressen som institusjon.....	6
2.2 Avispressens historie- Fra partipresse til en profesjonalisert presse	6
2.2.1 Etablering av partipressen.....	6
2.2.2 Avpartifisering	7
2.2.3 Den moderne pressen	7
2.3 Politisk parallellisme	8
2.4 Politiske skandaler og medias rolle i dem	9
3. Metode.....	9
3.1 Om skandalene.....	10
3.2 Om avisene	10
3.3 Innholdsanalyse	11
3.4 Utvalgskriterier	12
3.5 Koding	13
3.6 AB-indeksen	14
3.7 Relabilitet og validitet.....	15
4. Analyse	16
4.1 Kvantitativ innholdsanalyse.....	16
4.1.1 Dekningens omfang	16
4.1.2 Dekningens manifeste tendens.....	17

4.2 Kvalitativ innholdsanalyse.....	17
4.2.1 Artikler om Giske-skandalen i Aftenposten	17
4.2.2 Artikler om Giske-skandalen i Dagsavisen	19
4.2.3 Artikler om Riise-skandalen i Dagsavisen.....	20
4.2.4 Artikler om Riise-skandalen i Aftenposten	21
5. Diskusjon.....	22
5.1 Metodologiske problem	22
5.2 En profesjonalisert presse	23
5.3 Partihistorisk påvirkning- forskjeller i Aftenposten og Dagsavisen	24
5.3.1 Dekningsomfang	24
5.3.2 Partiloyalitet i Aftenposten og Dagsavisen- manifest innhold.....	24
5.3.3 Partiloyalitet i Aftenposten og Dagsavisen - latent innhold.....	25
6. Konklusjon	27
Kilder.....	28

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og aktualisering

Fra dannelsen av politiske partier og frem til slutten av 90-tallet eksisterte partipressens tid i Norge (Ottosen, Røssland, Østbye, 2012). I dette tidsrommet eksisterte det tette formelle bånd mellom pressen og politiske parti. Pressens utvikling beskrives som fra andre verdenskrig å ha vært nyhetsorganisasjoner som arenaer og kanaler for politiske partier, til å ha blitt uavhengige politiske aktører (Bjørklund, 1991; Østbye, 1997), og til og med «regissører for politikken» (Jenssen og Aalberg, 2007, s. 250). Siden partipressens tid har de formelle båndene mellom politiske parti og norske aviser blitt brutt, men gjelder dette også for de uformelle båndene? I denne oppgaven vil avisers dekning av politiske skandaler bli undersøkt, og om dekningen i ulike aviser påvirkes av historiske parti-bånd.

Da metoo-kampanjen nådde Norge i 2017 kom flere overtramp, som involverte seksuell trakassering og misbruk av maktposisjon av politikere, i medias søkelys (Sletteland, 2018). Dette resulterte i politiske skandaler. Pressen spilte en aktiv rolle i den norske metoo-bevegelsen gjennom oppsøkende- og gravende journalistikk (Sletteland, 2018). To av de større skandalene som oppstod som følger av dette inkluderte nestleder i Arbeiderpartiet, Trond Giske og leder for Unge Høyre, Kristian Tonning Riise.

1.2 Tema og problemstilling

Målet med denne oppgaven er å undersøke om norske avisers dekning av politiske skandaler fremdeles påvirkes av historiske parti-bånd. Den norske avispressen undersøkes fra et institusjonelt perspektiv. Hypotesen for oppgaven er: *Historiske parti-bånd påvirker fremdeles avisers lojalitet til de politiske partiene*. Disse lojalitetsbåndene vil bli undersøkt gjennom avisers nyhetsdekning av politiske skandaler i partiene som avisene har historisk tilknytning til. Hypotesen vil bli undersøkt gjennom en empirisk innholdsanalyse av Dagsavisen og Aftenpostens dekning av de to politiske skandalene som inkluderte Giske og Riise. Dagsavisen er tidligere partiorgan i Arbeiderpartiet, mens Aftenposten har historisk hatt tette bånd til høyre hvor sjefsredaktøren i avisen blant annet møtte i partiets arbeidsutvalg. Jeg har analysert omlag 90 artikler for formålet, som alle er hentet fra mediearkivet Retriever. Med bakgrunn i hypotesen har jeg følgende antakelser. Jeg antar at Aftenposten vil skrive flere og større artikler med en sterkere negativ tendens, både latent og manifest om Giske og

Arbeiderpartiet i Giske-skandalen enn Dagsavisen. Min andre antagelse er at Dagsavisen vil skrive flere og større artikler med en sterkere negativ tendens, både latent og manifest om Riise, Unge Høyre- og Høyre i Riise-skandalen, i forhold til Aftenposten.

Det har tidligere vært utført flere studier om historiske parti-båndes påvirkning på norske aviser i dag, som har bekreftet teorien om at det fremdeles eksisterer en partipolitisk tradisjon i norsk presse (Bjerke, 2001; Fladmoe & Jenssen, 2009; Pettersen, 2009). Ledere- og kommentarartikler ytrer avisens og journalistens (innenfor en redaksjonell ramme) egne meninger om ulike politiske saker. I samtlige studier nevnt ovenfor studeres nettopp ledere- og kommentarer. Jeg har derimot valgt å undersøke om historiske parti-bånd i dag påvirker avisens nyhetsjournalistikk. Valg av ulike observasjonsenheter kan føre til et ulikt resultat fra de tidligere studiene, noe som bidrar til å gjøre oppgaven min nyttig og interessant.

Konklusjonen for oppgaven vil være at det fremdeles eksisterer uformelle bånd mellom pressen og politiske parti som følge av at pressen som politisk institusjon endres langsomt. Disse båndene påvirker avisens lojalitet til de politiske partiene som fører til en ulik nyhetsdekning av politiske skandaler i avisene.

1.3 Begrepsavklaring

Det er nødvendig at språkbruken i oppgaven er konsekvent og presis for å unngå misforståelser. Derfor vil jeg avklare følgende sentrale begreper for oppgaven. Som allerede nevnt vil jeg i denne oppgaven undersøke påvirkningen av bånd mellom pressen og politiske parti. De formelle båndene i Aftenposten og Dagsavisen, som jeg vil komme tilbake til seinere, ble brutt for flere tiår siden og vil bli sett fra et historisk perspektiv. Uformelle bånd eksisterer ifølge min hypotese fremdeles og vil bli studert i oppgaven. Formelle bånd har jeg valgt å definere som en formell relasjon grunnet i for eksempel partienes eierskap i avisene eller avisens selverklæring som partiorgan. Uformelle bånd definerer jeg som uformelle relasjoner mellom parti og avis som ikke grunner i at avisen hverken er eid- eller erklært som partiorgan for et parti, men likevel har en tilknytning til det. Pressen vil bli definert som trykte aviser. Partihistorie som begrep brukes til å beskrive avisers tidligere partitilknytninger, både formelle og uformelle (Bjerke, 2001). En artikkel vil jeg definere som et selvstendig skriftstykke som står i en avis.

1.4 Oppgavens struktur og oppbygning

Oppgaven er delt inn i seks kapitler. I første kapittel har jeg presentert tematikken og problemstillingen for oppgaven. I kapittel to vil jeg presentere det teoretiske rammeverket for oppgaven, samt en kort beskrivelse av avispressens utvikling frem til i dag. I kapittel tre vil jeg presentere oppgavens metodiske tilnærming. I neste kapittel presenteres resultatene fra først den kvantitative, så den og kvalitative analysen. I kapittel seks vil jeg drøfte funnene fra analysen og binde dem opp til oppgavens teoretiske rammeverk. I tillegg vil metodologiske problemer som kan ha påvirket resultatene for analysen bli diskutert. I siste kapittel vil avsluttende refleksjoner og oppgavens konklusjon bli presentert.

2. Teoretisk perspektiv

2.1 Pressen som institusjon

Ifølge Cook (2005) har mediene samlet sett en såpass stor betydning at de kan anses som en politisk institusjon. Huntington og Dominguez (referert i Cook, 2005, s. 66) definerer politiske institusjoner som formelle organisasjoner og prosedyrer hvor politikk foregår. Politikk omhandler her hvem som får hva, når og hvordan i et samfunn. I den utstrekning disse organisasjonene og prosedyrene blir stabile, tilbakevendende, og verdsatte mønstre for atferd, blir de politiske institusjoner.

2.2 Avispressens historie- Fra partipresse til definert en profesjonalisert presse

2.2.1 Etableringen av partipressen

Fra 1860 til 1880 ble flere av dagens lokale, regionale og nasjonale aviser etablert. Det skjedde en enorm ekspansjon i norsk presse, hvor avisene kom til alle landsdeler og lag av befolkningen. Til tross for dette var avisene i utgangspunktet ikke politisk organiserte (Ottosen et al., 2012). Ifølge Ottosen et al. (2012), kan starten på partipressens tid settes til etableringen av politiske partier i Norge. I byene oppstod det med tiden flere aviser som representerte ulike politiske parti og samfunnssyn, og ble dermed sentrale kanaler for politisk debatt (Ottosen et al., 2012).

Som et resultat av at det ofte var partifolk som satt i nøkkelposisjonene i avisene, hadde partipressen og partiene i stor grad sammenfallende mål for den journalistiske virksomheten

(Fladmoe & Jenssen, 2009). Hovedtrekket ved partipressens tid var at avisene var politisk lojale mot moderpartiet, dets politiske initiativ og leder. Som et resultat ble avisene «meningsbærere» (Ottosen et al., 2012). De tette koblingene mellom aviser og partier påvirket innholdet i avisene og de fungerte som et politisk talerør ut til folket (Ottosen, et al., 2012). Som en konsekvens fremstod avisene tydeligere som et partiorgan enn et journalistisk produkt (Ottosen et al., 2012).

2.2.2 Avpartifisering

Partipressen har vært et viktig særtrekk i norsk journalistikk. I 1970 tilhørte 87 prosent av det totale avisoppslaget i Norge partiavisene (Ottosen, 1996). Til tross for dette hadde i løpet av de siste tre tiårene flere partiaviser blitt lagt ned. Årsaken var blant annet at flere mindre aviser ikke klarte kostnadene ved overgangen til elektronisk databehandling og rotasjonspressen. I tillegg førte fremveksten av en riksdekkende populærpresse og lokal monopolisering av aviser til at mange nummer to aviser ble lagt ned (Ottosen et al., 2012). Avisene som hadde eksistert lenge begynte dessuten å ekspandere utenfor partimenigheten, for å sikre avisens økonomi og fremtid (Ottosen et al., 2012). De nye avisene som ble etablert var ofte partipolitisk uavhengige.

Profesjonaliseringen spilte også en viktig rolle i oppløsningen av partipressen. Den journalistiske profesjonaliseringen består av en høy grad av konsensus om profesjonelle standarder for atferd, en ide om en forpliktelse til en felles offentlig interesse, og en høy grad av autonomitet fra andre sosiale makter (Hallin & Mancini, 2004, s. 145).

Profesjonaliseringen førte til at flere kom inn i journalistikken på bakgrunn av en journalistutdanning og ikke gjennom rekrutering fra partiene (Ottosen et al., 2012). Det ble i tillegg rettet et større fokus på et objektivitetsideal og kildekritikk, noe som ofte kom i konflikt med partipolitiske krav.

2.2.3 Den moderne pressen

Avpolitisering av pressen og profesjonaliseringen av journalistikken førte til partipressens fall i Norge. Dette har ført til et formelt og mer tydeligere skille mellom politikk og journalistikk. Journalistikken oppfattes som en maktfaktor fordi den anses som viktig av borgerne (Pettersen, 1994). Medieaktører i dag fremstiller seg selv gjerne som objektive aktører, som

kun styres av den profesjonelle etikken- kritisk journalistikk (Fladmoe, 2008). Journalistikken omhandler regler og yrkesnormer som bidrar til overenstemmelse om hva som defineres som god og dårlig journalistikk. Journalistikken konsentrerer seg om å dekke eksepsjonelle situasjoner i samfunnet, blant annet politiske skandaler. En journalists oppgave er å granske makthaverne og fungere som en advokat for de svake (Pettersen, 1994). Profesjonaliseringen bidrar dermed til å understreke at de formelle båndene mellom partiene og avisene er brutt, men gjelder dette også for de uformelle båndene?

2.3 Politisk parallellisme

I Norge har det historisk sett eksistert en sterk tendens i media til å uttrykke tilhørighet til politiske parti og andre sosiale grupperinger som sameksisterer med en sterkt utviklet massesirkulasjonspresse, derav partipressen (Hallin & Mancini, 2004, s. 144). Selv om forholdet mellom pressen og politiske partier formelt sett er brutt, mener mange at man fremdeles kan spore rester av partipressen. Fladmoe og Jenssen (2009) mener at til tross for at aviser i dag insisterer på å være formelt uavhengig, likevel står i en historisk-politisk tradisjon. Bjerke (2001, s. 8) er av samme oppfatning og hevder at de historiske tradisjonene til aviser fremdeles sitter «i veggene».

Politisk parallellisme beskriver graden og naturen av forbindelsene mellom media og politiske parti (Hallin & Mancini, 2004, s. 21). Det norske mediesystemet er kjennetegnet av sameksistensen mellom et høyt nivå av politisk parallellisme i media og en velutviklet massesirkulasjonspresse. I tillegg kjennetegnes systemet av sameksistensen mellom et høyt nivå av politisk parallellisme i media og et høyt nivå av journalistisk profesjonalisering (Hallin & Mancini, 2004, s. 144-145). Politisk parallellisme kan deles inn i to nivåer; organisasjons- og eierskapsnivå, og avisens innholds- og ideologiske orientering (Allern & Blach-Ørsten, 2011). Som et resultat av avpartifiseringen har den politiske parallellismen på organisasjon- og eierskapsnivå i Norge blitt betydelig svekket. Ifølge Allern og Blach-Ørsten (2011) fremhever denne todelingen at det til tross for svekkelsen på førstnevnte nivå, fremdeles eksisterer en politisk ideologisk påvirkning på nyhetsinnholdet i Norge. Den politiske parallellisme er altså manifestert i pressens innhold (Hallin og Mancini, 2004). Dette understreker et viktig poeng- de formelle båndene mellom parti og aviser er brutt men ikke nødvendigvis de uformelle, som er av avgjørende betydning for innholdet i avisene (Allern & Blach-Ørsten, 2011).

Til tross for at Hallin og Mancini (2004) hevder at den politiske parallellismen har blitt svekket, sier de lite om hvorfor historiske parti-bånd fremdeles påvirker pressen. Teorien om pressen som en politisk institusjon kan bidra til å forklare dette. Som tidligere nevnt er institusjoner stabile, tilbakevinnende og har verdsatte mønstre for atferd (Huntington & Dominguez, referert i Cook, 2005, s. 66). Dette resulterer i at de historiske parti-båndene fremdeles påvirker avisenes atferd, til tross for at de formelle båndene er brutt.

2.4 Politiske skandaler og medias rolle

Thompson (2000, s. 13) definerer en politisk skandale ut fra fem sentrale karakteristikker. For det første må en skandale inkludere et overtramp som er et brudd med bestemte verdier, normer og moralske koder. Dessuten må det være kjent for individer som ikke er involvert i overtrampet. Et tredje kjennetegn er at det eksisterer individer som føler seg støtt eller sjokkert over overtrampet. Det er også nødvendig at det eksisterer aktører som er villig til å gå ut med kritikk offentlig. Det siste kjennetegnet er at anklagen om brudd på bestemte regler, normer eller verdier er med på å true politikerens rykte.

Større politiske skandaler kjennetegnes av en omfattende og intens mediedekning. Den regnes som stor når det begåtte overtrampet blir omtalt over lang tid og i flere landsdekkende medier (Midtbø, 2007). Mediene gjør politiske skandaler enkle å identifisere og har en sentral rolle i å avgjøre hvem som gjøres til offentlig spott og spe. Tiden hvor journalistene fungerte som mikrofonstativ for den politiske eliten er over og de anses heller som å ha tatt rollen som den moderne gapestokken (Midtbø, 2007; Fladmoe & Jenssen, 2009). I en skandale forsøker mange aktører å påvirke dens forløp og utfall (Fladmoe & Jenssen, 2009).

Medienes makt kommer til syne både når det gjelder utvelgelse av overtramp og måten det omtales på (Midtbø, 2007). Nyheter blir presentert innenfor spesifikke tolkningsrammer som er systematiske tolkningsmønstre ved at de påvirker hvordan journalister forstår, velger, vinkler, og presenterer nyheter på (Allern, 2001). Det blir ofte i media raskt satt på dagsorden krav om at den skandaliserte må ta konsekvensene og derfor gå av (Allern & Pollack, 2009). Dermed gransker ikke mediene bare makten, men også dømmer den. Slik har mediemakten i politiske skandaler utviklet seg til å bli en avskjedsmakt (Midtbø, 2007).

3 Metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for metodebruken i oppgaven. Jeg har benyttet en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse av artikler fra to avisers dekning av to ulike politiske skandaler. For innhenting av empirisk data har jeg brukt mediearkivet Retriverer. Både avisene og skandalene er strategisk valgte case, valgt for å oppnå et best mulig grunnlag for testing av hypotesen. Jeg vil også redegjøre for oppgavens enheter, utvalg og gjøre en vurdering av oppgavens reliabilitet og validitet.

3.1 Om skandalene

De politiske skandalene jeg har valgt å analysere medieomtalen av er om daværende nestleder i Arbeiderpartiet, Trond Giske og daværende leder av Unge Høyre Kristian Tonning Riise. Årsaken til at jeg har valgt disse to skandalene er basert på tre dimensjoner: partipolitisk tilknytning, grad av overtramp og mulighet for sammenligning. Giske og Riise hadde begge høye verv i Norges to største politiske parti, Arbeiderpartiet og Høyre/Unge Høyre. Begge kom frem i lyset som følge av metoo-kampanjen og i omtrent samme tidsperiode. Skandalene resulterte i at begge politikerne valgte å trekke seg fra sine verv. Graden av overtrampene var likevel ulik i de to skandalene. Giske ble hovedsakelig anklaget for seksuell trakassering og utnyttelse av sin posisjon og makt. Riise ble i tillegg til lignende anklager, anklaget for seksuelt overgrep og ble lenge vurdert anmeldt av både sitt eget parti og politiet. Til tross for ulikhet i grad av overtramp mener jeg at de to skandalene er mulig å sammenligne medieomtalen av. Videre i oppgaven vil hendelsene bli beskrevet som Giske-skandalen og Riise-skandalen. De vil inkludere alt som omhandler de to politikerne og deres skandaler, samt alt som foregikk i de politiske partiene med relasjon til skandalene, som håndtering av dem. I tillegg vil den interne maktkampen i Arbeiderpartiet delvis inkluderes i Giske-skandalen. Grunnen til dette er at den trolig hadde innvirkning på dekningen og omtalen i skandalen, både positivt og negativt. Jeg kommer tilbake til dette i diskusjonen.

3.2 Om avisene

Siden hypotesen hevder at historiske parti-bånd fremdeles påvirker avisenes lojalitet, er avisene valgt basert på historisk partitilhørighet til de skandaliserte politikernes parti. Et annet viktig kriterium for valg av aviser er felles geografisk tilknytning. Jeg har derfor valgt de to Oslo-avisene Aftenposten og Dagsavisen.

Aftenposten ble grunnlagt i 1860 under navnet Christiania Adresseblad og var i starten et upolitisk nyhets og annonseblad (Pettersen, 2016). Mot slutten av 1880 fikk avisen et konservativt preg, da Amandus Schibsted ble eeneier av Aftenposten (Wasberg, 1960). I 1971, da Hans Vatne ble sjefsredaktør takket han nei til retten til å møte i Høyre sitt arbeidsutvalg. Ifølge Ottosen (1996) var dette et bevisst valg for å markere skillet mellom pressen og partiet. Aftenposten gikk fra å være privateid til å bli organisert som aksjeselskapet Aftenposten AS i 1989. Til dags dato kommer Aftenpostens papirutgave ut syv dager i uken, i store deler av landet. Det gjennomsnittlige papiropplaget per utgave for Aftenposten var i 2018 på 132'409 aviser (Mediebedriftenes Landsforening, u.å).

Dagsavisen ble grunnlagt under navnet Vort Arbeide i 1884, av Christian Holtermann Knudsen. Hans mål med avisen var å samle en splittet arbeiderklasse (Pettersen, 2018). I 1887 ble avisen et offisielt organ for Det norske Arbeiderparti. Fra 1923-1997 fikk avisen navnet Arbeiderbladet før den skiftet navn til Dagsavisen. Avisen ble eid av Arbeiderpartiet frem til den ble overtatt av Arbeiderpressen i 1991. I 1999 ble de formelle båndene til arbeiderbevegelsen brutt ved at avisen ble organisert som et aksjeselskap eid av en stiftelse (Pettersen, 2018). Dagsavisen gis i dag ut mandag til lørdag, hovedsakelig i Oslo. Det gjennomsnittlige papiropplaget per utgave var i 2018 på 14'842 opplag (Mediebedriftenes Landsforening, u.å).

3.3 Innholdsanalyse

Jeg vil videre benytte meg av forskningsmetoden innholdsanalyse som søker å trekke systematiske, etterprøvbare, og valide slutninger fra medie-kilder (Krippendorff, 2004, s.18). Jeg bruker kvantitativ og kvalitativ metode, samt undersøker både manifeste og latente tendenser i innholdet. Den kvantitative metoden gjør det mulig å registrere og analysere et stort antall enheter og finne sammenhenger og mønster i dem (Østbye, Helland, Knapskog & Larsen, 2002). I den kvantitative analysen vil jeg undersøke det manifeste innholdet i artiklene. Det vil si at kun det direkte tilgjengelige budskapet i artiklene vil bli registrert (Østbye et al., 2002). Jeg har valgt å undersøke adjektivene og substantivenes karakter når jeg undersøker manifeste tendenser i artiklene. De latente tendensene i innholdet som omfatter underliggende former og meninger i artiklene ikke er inkludert for å unngå en for stor grad av subjektivitet i den kvantitative analysen (Østbye et al., 2002). De latente tendensene i innholdet er likevel sentrale for å finne ut om historiske parti-bånd påvirker avisenes lojalitet

til de politiske partiene. Jeg har derfor valgt å inkludere en kvalitativ innholdsanalyse. Den kan blant annet bidra til å finne interessante særtilfeller i meningsinnholdet, som likevel er av betydning, som sosial og kulturell kontekst (Krippendorff, 2004). Jeg vil særlig undersøke hvilke virkemidler journalistene bruker for å sette politikerne i et godt, dårlig eller nøytralt lys. Jeg vil undersøke om det i artiklene eksisterer: bestemte vinklinger, krav om avgang, retoriske virkemidler, insinuasjoner og spekulasjoner, og strategiske valg av kilder og intervjuobjekter.

3.4 Utvalgskriterier

I tidsrommet 13. desember 2017 til 8. januar 2018 eksisterte det et høyt medietrykk om Giske-skandalen og perioden er derfor valgt som analyseperiode. Den 13. desember er valgt som starttidspunkt fordi den første saken om Giskes oppførsel ble publisert (i Dagens Næringsliv) denne dagen. Den 8. januar er valgt som sluttspunkt fordi dette er dagen etter at Giske gikk av som nestleder. Jeg valgte dagen etter for å kunne undersøke om noen av avisene omtalte hans avgang og i så fall hvordan. I Riise-skandalen har jeg derimot valgt hans avgang som leder for Unge Høyre som starttidspunkt for analyseperioden, 12. januar 2018. Årsaken til dette er at Riises avgang gikk relativt stille for seg, og ikke før etter Riises avgang ble flere av varslene mot ham kjent i media. Dette inkluderer varselet om at han hadde seksuell omgang med en overberuset 16-åring på et fylkesårsmøte. Avslutningsdato er satt til 6. februar 2018, dagen etter at det ble annonsert at politiet ikke ville gå videre i etterforskningen av Riise. Jeg valgte dagen etter annonseringen på samme grunnlag som for Giskes avgang.

Jeg har valgt å ekskludere ledere og kommentarartikler fra innholdsanalysen og i stedet fokusere på nyhetsartikler. Årsaken til dette er at objektivitetsmålet som tidligere nevnt ikke gjelder i ledere og kommentarer. Det er kun artikler som er skrevet av avisenes egne journalister eller NTB som er inkludert. Forsider som omhandler nyhetssaker om Giske- eller Riise-skandalen er også inkludert i datamaterialet. Det er et krav at artikkelen hovedsakelig handler om Giske- eller Riise-skandalen. Det er ikke tilstrekkelig at personen nevnes i en bi-kommentar for at artikkelen blir inkludert i analysestoffet.

Jeg har valgt å inkludere alle utgaver av Aftenposten og Dagsavisen på trykk. Det vil si at artikler fra blant annet Aftenpostens A-magasin, og fra Dagsavisen fremtiden og Dagsavisen Østfold er inkludert i analysen. Grunnen til det er at til tross for at det er ulike utgaver,

produseres alle av enten Aftenposten eller Dagsavisen og har derfor de samme historiske parti-båndene.

3.5 Koding

Analyseenheten i analysen er Aftenposten og Dagsavisen, mens kodingsenheten i analysen er artiklene i avisene. Det er uunngåelig at kodingen påvirkes av subjektivitet i en innholdsanalyse. Det er derfor nødvendig å på forhånd sette klare kriterier og å kode konsistent ut fra disse (Krippendorff, 2004). Artiklene er kodet med utgangspunkt i variabler med både et personfokus- på Giske og Riise, og med et partifokus på Arbeiderpartiet, Unge Høyre og Høyre. Jeg har valgt å kategorisere omtale av alle andre personer i partiene enn Giske og Riise som omtale av partiet. Tendensen av omtalen av personene og de politiske partiene blir kodet som enten positiv, nøytral eller negativ. De tre kategoriene er gjensidig utelukkende, som vil si at de ikke kan overlappe hverandre. For å kunne kategorisere tendensen i innholdet i artiklene og sikre definisjonsmessig validitet er det nødvendig å definere dem. Jeg har hentet inspirasjon til definisjonene fra Gunnhild Rui sine definisjoner for hvilke artikler som er nøytrale, positive og negative i hennes hovedfagsoppgave fra 1999.

1. Nøytral- betyr at tendensen i innholdet i artikkelen hverken er positiv eller negativt innstilt til personene og partiene som omtales, refererer saklig, ikke tillegger noen meninger de ikke har, eller gir fordeler eller ulemper til personene og partiene som omtales i artikkelen.

2. Positiv- betyr at personene eller partiene omtales med ord og uttrykk som gir et positivt bilde, gir dem spesielle fordeler, eller gir et ensidig bilde av saken som er i favør av personene eller partiene som omtales i artikkelen.

3. Negativt- betyr at personene eller partiene som omtales med ord og uttrykk som gir et negativt bilde av dem, ikke slipper dem til for å forsvare seg, blir tillagt holdninger de ikke har, eller bidrar til å gi personene eller partiene som omtales i artikkelen en ulempe.

Rui referert i Pettersen (2009, s. 50).

Størrelsen på artiklene er kategorisert i fire ulike kategorier basert på antall ord. Den første kategorien er artikler på tusen ord eller mer, som har fått verdien 1. Dette er artikler som går over 1-2 sider i aviser. Kategori nummer to er artikler på 500-999 ord og har fått verdien 0,5. Den tredje kategorien er artikler på 250-499 ord og har fått verdien 0,25. Den minste kategorien inkluderer artikler på 1-249 ord, og har fått verdien 0,1. Dette vil som oftest være

små notiser. Artiklene på forsiden av avisen har blitt kodet etter størrelse basert på de tre kategoriene; hovedsak med verdien 1, delsak med verdien 0,5 og notis med verdien 0,1.

Artiklenes plassering i avisen er en sentral variabel som består av tre kategorier; artikler på forsiden har fått verdien 2, side 1-7 har fått verdien 1,5, mens side 7 og lengre bak har blitt kodet med verdien 1. For å kunne fortelle noe om hvor stor oppmerksomhet de to skandalene får multipliseres variablene størrelse og plassering. Denne variabelen har blitt kalt oppmerksomhet. For mer informasjon om kodingen av artiklene, se kodeboken i vedlegg 1.

3.6 AB- indeksen

For å kunne sammenligne tendensen i de ulike artiklene bruker jeg en modifisert versjon av Asps (1982, s. 155-156) aktørbehandlingsindeks (videre omtalt som AB-indeksen). Indeksen registrerer hvor ofte en aktør kommer til i en avis, samt om tendensen i innholdet er positiv, negativ eller nøytral (Asp, 1982 s. 155-156). Den forteller også noe om hvor sterk tendensen er. Variasjonsbredden i indeksen går fra -100 til +100 prosentpoeng. En artikkel som kun omtaler politikeren eller partiet negativt vil få verdien -100, mens en artikkel med kun positiv omtale får verdien +100. En artikkel som omtaler politikerne eller partiene nøytralt vil få verdien 0. Hvor ofte en aktør kommer til i en avis vil ikke være relevant i min oppgave siden det ikke er snakk om en agerende aktør, og vil derfor ikke bli inkludert. Utregningen av indeksen foregår ved at antall negative omtaler trekkes fra antall positive, og multipliseres med 100. Summen deles på det totale antallet omtaler i artikkelen. I den originale indeksen til Asp (1982), multipliseres denne summen med den totale oppmerksomheten aktøren får i artikkelen. Siden artiklene jeg analyserer hovedsakelig handler om Giske- og Riise-skandalene har jeg valgt å ekskludere dette leddet i indeksen.

En svakhet med indeksen er at til tross for at den forteller om artikkelen har en positiv eller negativ tendens, og hvor sterk denne er, forteller den ingenting om størrelsen på artikkelen. En notis og en to-sides artikkel vil derfor vektes like tungt. For å løse dette problemet har jeg i tillegg inkludert i tabellen verdien $AB\text{-indeks} * Oppmerksomhet$.

Modifisert AB-indeks:

$$\frac{(P - N) \cdot 100}{T}$$

Modifisert AB-indeks*oppmerksomhet:

$$\frac{(P - N) \cdot 100}{T} \quad * \text{Oppmerksomhet}$$

3.7 Relabilitet og Validitet

For å sikre oppgavens kvalitet er det nødvendig med en høy relabilitet og validitet. Relabilitet omhandler analysens pålitelighet og innebærer at gjentatte målinger med samme måleinstrument vil gi samme resultat (Ringdal, 2018, s.103). Måleinstrumentet i en innholdsanalyse er forskerens egen tolkning av tekster, som fører til at subjektive vurderinger er uunngåelig (Fladmoe, 2008). En mulighet for å teste intersubjektiviteten, kunne vært å utføre en test-retest-analyse. I denne oppgaven er det imidlertid kun jeg som har kodet og analysert artiklene av tidsmessige og praktiske årsaker. Jeg har likevel gjort mitt ytterste for å bevare analysens nøyaktighet og pålitelighet. Tiltak jeg har gjort for dette er å analysere flertallet av artiklene i to omganger, for at konsistensen skal bli best mulig.

Validitet betyr at man måler det man sikter mot å måle (Østbye et al., 2002, s. 39). Det skiller mellom intern og ekstern validitet. Ekstern validitet omhandler hvorvidt man kan generalisere resultater i et utvalg til hele populasjonen (Fladmoe, 2008). Siden mitt utvalg kun omhandler to aviser og to politiske skandaler svekker dette analysens eksterne validitet. Analysen kan likevel bidra til å styrke teorien om at det fremdeles eksisterer en effekt på avisenes partiloyalitet. Intern validitet omhandler styrken på sammenhengene i analysen (Østbye et al., 2002, s. 39). Definisjonsmessig validitet er en form for intern validitet som beskriver hvor godt man klarer å fange opp de begrepene man har på teoretisk nivå i innsamlingen og analyse av empirisk data (Østbye et al., 2002, s. 39). Jeg begrunnet sentrale begrep for oppgaven tydelig, som fører til høy begrepsmessig validitet.

En svakhet i oppgaven er at jeg har tatt i bruk Retriever for innhenting av empirisk data. Det er avisene selv som er ansvarlig for opplasting av egne artikler her. Det er derfor mulig at det eksisterer mangler i arkivene til Aftenposten og Dagsavisen i perioden, noe jeg selv har erfart. Ved to anledninger eksisterte det feil i Retrievers arkiv som førte til at to artikler fra 8. januar 2018, i Aftenposten om Giskes avgang ikke var mulig å lese. Til tross for dette viste

informasjonen om tittel, plassering og antall ord av artiklene. De to artiklene er derfor inkludert i summeringen av antall artikler om Giske, men ikke inkludert i innholdsanalysen.

4 Analyse

4.1 Kvantitativ innholdsanalyse

4.1.1 Dekningens omfang

Som tabell 1. viser publiserte Aftenposten og Dagsavisen omtrent like mange artikler om skandalene. I begge aviser var antallet publiserte artikler om Giske-skandalen betraktelig høyere enn i Riise-skandalen. Det må her tas hensyn til at Dagsavisen kun kommer ut seks dager i uken, mens Aftenposten kommer ut syv.

Tabell 1: Antall artikler publisert i papirutgaven (inkludert forsider)

	Aftenposten	Dagsavisen	Totalt
Giske skandalen	28	27	55
Riise-skandalen	18	17	35
Totalt	46	44	90

Selv om dekningen basert på antall publiserte artikler i de to avisene ser lik ut, eksisterer det store forskjeller i hvor mye oppmerksomhet de fikk.

Tabell 2: Oppmerksomhet i artikler publisert i papirutgave (gjennomsnitt: størrelse*plassering)

	Aftenposten: Giske-sak	Dagsavisen: Giske-sak	Aftenposten: Riise-sak	Dagsavisen: Riise-sak
Gjennomsnitt Størrelse	0,6	0,48	0,54	0,36
Gjennomsnitt plassering	1,52	1,19	1,09	1,06
Gjennomsnitt oppmerksomhet	0,93	0,65	0,61	0,42

I tabell 2. ser man at Giske-skandalen har fått mer oppmerksomhet enn Riise-skandalen i begge aviser. Artiklene i Aftenposten er både større og plassert lengre fremme i avisen enn dem i Dagsavisen om Giske-skandalen. Dette resulterer i et relativt stort gap i den samlede oppmerksomheten Giske-skandalen fikk i Aftenposten og Dagsavisen. Oppmerksomhetsgapet er betraktelig mindre i artiklene publisert om Riise-skandalen i Aftenposten og Dagsavisen. Dette skyldes blant annet at Aftenposten plasserte artiklene om Riise-skandalen på mindre sentrale plasser i avisen enn dem om Giske-skandalen. I Dagsavisen derimot er artiklene om skandalene plassert på omtrent samme plass i avisen. Giske-skandalen ble omtalt

på forsiden av Aftenposten syv ganger i løpet av analyseperioden. Riise-skandalen ble derimot ikke omtalt på forsiden en eneste gang. I Dagsavisen ble Giske-skandalen omtalt på forsiden ved syv anledninger, mens Riise-skandalen ble omtalt på forsiden ved en anledning, som hovedoppslag.

4.1.2 Dekningens manifeste tendens

Tabell 3: Gjennomsnittlig tendens av AB-indeks modifisert og gjennomsnittlig tendens av AB-indeks modifisert*gjennomsnittlig oppmerksomhet

	Gjennomsnitt modifisert AB-indeks		Gjennomsnitt modifisert AB-indeks*oppmerksomhet	
	Aftenposten	Dagsavisen	Aftenposten	Dagsavisen
Trond Giske	-59	-41	-54	-27
Arbeiderpartiet	-93	-53	-86	-34
Kristian Tonning Riise	-46	-68	-28	-29
Unge Høyre	-77	-98	-47	-62
Høyre	-75	-80	-46	-34

Som tabell 3. viser har både Aftenposten og Dagsavisen en gjennomsnittlig negativ tendens til alle analyseenhetene ut fra den modifiserte AB-indeksen. Artikkene i Aftenposten har gjennomsnittlig en mer negativ tendens til både Giske, og Arbeiderpartiet i skandalen enn Dagsavisen. Når det gjelder gjennomsnittlig tendens til Riise, Unge Høyre- og Høyre i skandalen er Dagsavisens tendens tydelig sterkere enn Aftenposten. Begge avisene har en gjennomsnittlig mer negativ tendens til partiene Giske og Riise tilhører i skandalen enn til dem.

I de to siste radene er gjennomsnittlig prosentpoeng av den modifiserte AB-indeksen multiplisert med gjennomsnittlig oppmerksomhet i avisene. Denne indeksverdien forteller noe om forholdet mellom den gjennomsnittlige tendensen og oppmerksomheten avisene har gitt til de to skandalene. Disse indeksverdiene er lavere enn prosentpoengene fra den modifiserte AB-indeksen, som resultat av at oppmerksomheten i begge avisene og skandalene er et tall lavere enn 1. Dagsavisens indeksverdier har sunket mer enn Aftenpostens. Årsaken til dette er at de to skandalene har fått mindre oppmerksomhet i form av antall ord og plassering av artikkene enn dem i Aftenposten. Dette gjelder spesielt for Riise-skandalen.

4.2 Kvalitativ innholdsanalyse

4.2.1 Artikler om Giske-skandalen i Aftenposten

Blant de 28 artiklene om Giske-skandalen i Aftenposten stod NTB oppført som forfatter i kun to korte artikler. De oftest repeterte ordene i Aftenpostens artikler om Giske-skandalen hadde en negativ tendens. Disse var; alvorlig, konflikt, kritikk, og seksuell trakassering. Sitatene «total politisk lammelse», «isfront», og «tåler ikke trynet på hverandre» uttrykt av intervjuobjekter ble i tillegg til i de originale artiklene brukt i flere andre, og på forsiden av avisen.

I tillegg til de negative manifeste tendensene i innholdet i Aftenpostens artikler, eksisterer det også negative latente tendenser. I artiklene om Giske-skandalen blir sentrale Ap-politikere ofte intervjuet og stilt spørsmål som er ledende og kritiske til Giske og Arbeiderpartiet. Et eksempel på dette er følgende setning: «Støre ble også spurt om hvor grensen for mistillit går i Arbeiderpartiet når trakassering av seksuell art ikke kvalifiserer.» (Aftenposten, 23.12.2017 (2), s. 7).

I flere artikler kan det tyde på at Aftenposten forsøker å fremprovosere nye konflikter innad i Arbeiderpartiet. Et eksempel på dette er hvor ofte sitatet «For meg var varslene rystende lesning, både som menneske, nestleder og jurist.», fra Tajik sitt Facebook-innlegg 22. desember ble sitert. Sitatet fungerer både som kritikk av Giske, samt bidrar til å understreke den interne maktkampen i partiet. Aftenposten publiserte 4. januar 2018 en artikkel som siterte Leif Sande, vararepresentant til stortinget og tidligere forbundsleder i LO. Han gikk ut med kraftig kritikk mot Tajiks håndtering av varslingsaken. Den 5. januar publiserte Aftenposten en artikkel hvor avisen hadde spurt 175 Ap-ordførere om de trodde Giske kom tilbake som nestleder, samt hva de syntes om handlemåten til Tajik.

Det eksisterer i stor grad spekulasjoner og insinuasjoner i Aftenpostens artikler. Diskusjonen om Giske «fremdeles har tillit», er en indirekte måte å spørre om han må gå av som nestleder eller ikke. Diskusjon er et gjengående tema i artiklene i perioden. I en artikkel fra 7. januar 2017 blir det spekulert i om hva grunnen til hvorfor fagforenings-toppenes er taus om Giske-skandalen med tanke på hans tidligere gode relasjon til dem. Konklusjonen blir at stillheten er talende og signalisere dermed alvoret i saken (Aftenposten, 07.01.2017).

Det eksisterer tendenser til karakterdrap av Giske i avisens artikler. I en artikkel fra 6. januar 2017 med overskriften «-Det er ikke vi varslere som har gjort noe galt» (Aftenposten, s. 8), står Line Omar frem med sin varslings sak vedrørende Giske. Varselet blir beskrevet i overkant detaljert i forhold til hva som er nødvendige opplysninger. Det beskrives i en

underoverskrift at Giske «Skal ha presset henne» (Aftenposten, 06.01.2017 s. 8), et utsagn som får en forvridd mening om man ikke leser den videre teksten.

Det blir brukt flere retoriske virkemidler i artiklene for å sette Giske og Arbeiderpartiet i et dårlig lys. I en artikkel fra 2. januar 2018 beskrives Giskes «bragder» fra hans år på skolen og politiske karriere. Den stanses brått før det understrekes av hans politiske karriere nå kan være over; «I partiet og blant politiske kommentatorer fremstilles han som en av de fremste politikerne i sin generasjon. Men på sentralstyremøte i dag kan det være over.» (Aftenposten, 02.01.2018, s. 4-5).

4.2.2 Artikler om Giske-skandalen i Dagsavisen

Majoriteten av de 27 artiklene i Dagsavisen om Giske-skandalen var skrevet av NTB og var hovedsakelig små-artikler eller notiser. Dagsavisen utførte få intervjuer selv og siterte istedenfor andre nyhetsmedier i artiklene. Til tross for at det eksisterer en manifest negativ tendens til Giske og Arbeiderpartiet i Dagsavisen er den av svakere grad enn i Aftenposten. De negative ordene som blir brukt mest er: kritikk, upassende oppførsel, og alvorlig. Dette er i to av tre tilfeller de samme ordene som i Aftenposten. Den gjennomgående kritikken i artiklene i Dagsavisen er til tross for omstendighetene relativt mild.

Tidlig i analyseperioden var Dagsavisens dekning relativt støttende ovenfor Giske. Første artikkel i perioden har underoverskriften «Støre: Giske har ikke oppført seg upassende» (Dagsavisen, 16.12.2017, s. 10). I artikkelen siteres Støre som sier på politisk kvarter på NRK at han ikke kjente seg igjen i beskyldningene mot Giske eller at det skulle pågå noe maktkamp innad i partiet (Dagsavisen, 16.12.2017). I løpet av analyseperioden, ble omtalen av Giske-skandalen mer kritisk. Til tross for dette var artiklene i analyseperioden opptatt av at Giske hadde rett til å forsvare seg. Et eksempel på dette var at Støre i et intervju med Dagsavisen forteller at Giske også skulle få komme med sin versjon av saken (Dagsavisen, 03.01.2018 (2)). Til tross for at det i Dagsavisen som i Aftenposten, hevdes at Giske har mistet tilliten påpekes det ved flere anledninger at valget om Giske må gå av eller ikke, er Støre sitt. «Det er det jeg som avgjør. Jeg er sjefen. Og jeg tar den beslutningen.» (Dagsavisen, 03.01.2018, s. 8-9).

I flere av Dagsavisens artikler siteres «støttespillere» av Giske, som støtter han, Støre og partiet. Som i Aftenposten, siteres Leif Sandes uttalelser fra hans nettside. Til tross for kritikk

av Tajik, har artikkelen et stort fokus på Sandes støtte til Giske. Avisen siterer blant annet Sandes uttalelse «- Han har vært ungar og spellemann, og jeg går ut fra at han har oppført seg som ungarer og spellemenn gjør. Det kan ikke bli diskvalifiserende.» (Dagsavisen, 04.01.2018 (1), s. 8-9). Blant Giskes tause «venner» er som tidligere nevnt LO-toppene. I Dagsavisen spekuleres det i om stillheten er et strategisk valg for ikke å svekke Støres autoritet og hans evne til å løse floken (Dagsavisen, 04.01.2018). En annen spekulasjon av større betydning er at Dagsavisens formulering som indirekte sier at varsler kan være falske eller uten grunnlag: «Ifølge Dagbladet jobber Giskes støttespillere for at nestlederen suspenderes i påvente av at varslersakene gjennomgås. Det antydes at det kan være detaljer i sakene som kan svekke varslernes sak.» (Dagsavisen, 02.01.2018, s. 12).

4.2.3 Artikler om Riise-skandalen i Dagsavisen

Som i Giske-skandalen var majoriteten av artiklene om Riise-skandalen notiser og små artikler, skrevet av NTB. Dagsavisen siterer ofte andre kilder istedenfor å utføre intervjuer selv, som i Giske-skandalen. De manifeste tendensene i artiklene om Riise-skandalen er de mest negative i hele analysen. De mest brukte negative ordene i artiklene om skandalen skiller seg fra dem i Giske-skandalen, både i Aftenposten og Dagsavisen; seksuell trakassering, metoo og grov/alvorlig svikt.

Artiklene skrevet av Dagsavisens egne journalister er preget av granskende, konfronterende og til og med provosende spørsmål til Høyrepolitikere. Eksempler på dette er: «Christopher Wand, tidligere generalsekretær i Unge Høyre, sier han med sikkerhet vet at han varslet deg om Tønning Riise ansikt til ansikt på ditt kontor. Du sier det ikke har skjedd. Hvem av dere husker dårlig eller snakker usant?» (Dagsavisen, 20.01.2018, s. 20-21). På et tidspunkt oppmuntrer Dagsavisen til eksklusjon av Riise ikke bare fra verv, men også fra selve partiet gjennom spørsmålet: «Vil ikke en eksklusjon av Tønning Riise både kunne være et signal til varslerne om at partiet endelig tar denne type saker på alvor og ikke minst statuere et eksempel?» (Dagsavisen, 20.01.2018, s. 20-21).

Dagsavisen stiller ved flere anledninger spekulerende spørsmål som er negativ til Riise. Dette gjelder blant annet spørsmålet til leder i Hedmark Høyre: «Er ikke det at han trekker seg et tegn på at dette er alvorlige saker?» (Dagsavisen, 12.01.2018, s. 8-9). Spørsmålet kan også anses som et forsøk på et karakterdrap av Riise. Et annet element som kan tolkes som et forsøk på karakterdrap er hvor ofte varselet om at Riise hadde seksuell omgang med en sterkt

beruset 16-åring blir nevnt. I tillegg beskrives det i en artikkel fra 20. januar 2018 at flere fylkeslag gjorde tiltak for å unngå at Riise oppholder seg alene med unge jenter.

Valg av vinkling og retoriske virkemidler i Dagsavisens artikler bidro til å sette Høyre og Riise i et dårlig lys. Inngressen i en artikkel fra 24. januar 2018 lyder som følger: «I midten av november kunne partiene melde om 21 metoo-saker de siste fem årene. Nå har Høyre alene like mange nylige varsler.» (Dagsavisen, s. 8-9). Sammenligningen brukes som et virkemiddel for å sette Høyre i et dårlig lys og selv om artikkelen handler om varslinger i flere parti velger Dagsavisen å trekke frem nettopp Høyre.

4.2.2 Artikler om Riise-skandalen i Aftenposten

I Aftenpostens artikler om Riise-skandalen stod NTB kun oppført som forfatter i en artikkel. Artiklene hadde hovedsakelig manifeste negative tendenser og tilnærmet ingen latente. Blant negative ord som ble brukt mest i artiklene var; seksuell trakassering, upassende/trakasserende/dårlig- oppførsel, ukultur og alvorlig. Til tross for omstendighetene, inneholdt artiklene i analyseperioden et relativt mildt språk og kunne uten tvil vært mer negativt og kritisk til Riise, Unge Høyre og Høyre.

Aftenposten stilte kritiske og konfronterende spørsmål til flere sentrale Høyre- og Unge Høyre politikere om Riise-skandalen. Eksempler på dette er følgende spørsmål til Maria Barstad Sanner, generalsekretær i Unge Høyre: «- ... Nå gjelder dette ganske mange episoder som kunne vært unngått dersom dere hadde tatt tak i dette tidligere?» (Aftenposten, 13.01.2018 (1), s. 6-7) og til Tina Bru, leder for Høyres Kvinneforum «- Er det en ukultur i Unge Høyre?» (Aftenposten, 27.01.2018, s. 16).

Aftenposten har i tillegg bedrevet gravende journalistikk for å avdekke ukjente varsler. Den 13. januar publiserte Aftenposten en artikkel som avdekket varselet om at Riise noen år tilbake i tid hadde hatt sex med en sterkt beruset 16-årig jente på et fylkesårsmøte. Jenten ble i artikkelen intervjuet anonymt og Aftenposten opplyste om at de i flere uker hadde vært i kontakt med kilder i Unge Høyre om Riise sin oppførsel. Varselet ble etter publiseringen av artikkelen, nevnt i alle resterende artikkel for resten av analyseperioden. I ettertid av Aftenpostens avsløring hadde avisen et stort fokus på om hendelsen ville bli anmeldt, enten av Høyre eller politiet. Et eksempel på dette er i en artikkel fra den 18. januar 2018 hvor

statsminister Solberg ble intervjuet: «Synes du sakene bør anmeldes, eller etterforskes av politiet på selvstendig grunnlag?» (Aftenposten, 18.01.2018, s. 8-9).

5 Diskusjon

Formålet med denne oppgaven er som sagt å undersøke om *historiske parti-bånd fremdeles påvirker avisers lojalitet til de politiske partiene*. Siden jeg har analysert innholdet i artikler fra Aftenposten og Dagsavisen, vil disse fungere som representanter for pressen. Jeg vil nå diskutere noen mulige metodologiske problem i oppgaven. Deretter vil jeg drøfte om det basert på analysen eksisterer noen manifeste og latente forskjeller i innholdet i de to avisenes omtale av skandalene og hva de har å si for min hypotese.

5.1 Metodologiske problem

Før diskusjonen av resultatene kan starte, er det nødvendig å ta noen situasjonsbaserte hensyn som kan ha hatt innvirkning på resultatene. For det første må det tas hensyn til størrelsen til de to avisene. I 2018 var det gjennomsnittlige papiroppslaget per utgave i Aftenposten 132'409, mens Dagsavisens var 14'842 (Mediebedriftenes Landsforening, u.å). Antallet papiroppslag kan ses i sammenheng med mengden ressurser de to avisene har. En mulig forklaring på Dagsavisen hyppige bruk av notiser fra NTB i deknningen av de to politiske skandalene, er derfor at de hadde mindre ressurser enn Aftenposten. Som det fremkommer i analysen var NTB sine artikler mindre kritisk enn avisens egne journalister, spesielt til Riise, Unge Høyre og Høyre enn artiklene skrevet av Dagsavisens egne journalister. Dette kan ha påvirket det helhetlige bildet av Dagsavisens dekning. I tillegg kommer Dagsavisen ut kun seks ganger i uken. Om Dagsavisen som Aftenposten kom ut syv dager i uken, kunne antallet artikler som ble publisert om de to skandalene vært annerledes.

I politiske skandaler er det flere aktører enn bare pressen som prøver å påvirke utfallet (Fladmoe & Jenssen, 2009). Dette er et viktig hensyn å ta i Giske-skandalen.

Fraksjonskampen i Arbeiderpartiet førte til at Giske hadde både «venner» og «fiender» i partiet, som jobbet for å enten støtte eller svekke ham. Dekningen kunne dermed fått svært ulike utfall basert på hvem avisene valgte å intervju.

Giske-skandalen ble trolig ansett som «viktigere» enn Riise-skandalen i de to avisene. Årsaken til dette er at Arbeiderpartiet som moderparti trolig blir vurdert som viktigere enn Unge Høyre som er et ungdomsparti. I tillegg har Giske en lengre politisk karriere bak seg og har hatt flere ministerposter. Riise har derimot langt mindre erfaring i politikken og er fremdeles relativt ung. Det er derfor mulig media derfor valgte å behandle ham mildere enn Giske.

5.2 En profesjonalisert presse

Som følge av min hypotese at *Historiske parti-bånd fremdeles påvirker avisenes lojalitet til de politiske partiene*, antok jeg på forhånd at Aftenposten ville skrive flere og større artikler om Giske-skandalen og ha en sterkere negativ tendens, både latent og manifest enn Dagsavisen. Jeg antok at det motsatte ville være tilfellet i Riise-skandalen. Som vist i tabell 1 er det publisert like mange artikler om Giske- og Riise-skandalen i de to avisene. Giske-skandalen har i tillegg fått langt mer oppmerksomhet målt i antall ord og plassering enn Riise-skandalen, i begge aviser. Begge disse resultatene strider med min hypotese. Innholdet i artiklene om de to skandalene har begge en manifest negativ tendens som er sterkere til de to politikernes partiers i skandalene enn til dem. Disse funnene tyder på at det eksisterer en felles forståelse for hvor mye oppmerksomhet de to skandalene burde få i avisene og at den negative omtalen burde rettes mot partienes håndtering i større grad enn personene. Dette tyder på en høy grad av konsensus om profesjonelle standarder for atferd og en forpliktelse til en felles offentlig interesse (Hallin & Mancini, 2004).

Spesielt i Aftenpostens- og Dagsavisens intervjuer utført av egne journalister med partimedlemmer, eksisterer det sterke innslag av en kritisk og konfronterende journalistikk. I tillegg eksisterte det spesielt i Aftenposten innslag av gravende journalistikk. Dette understreker profesjonaliseringens ideal om at pressen skal granske maktinnehaverne og fungere som en advokat for de svake, gjennom å avdekke varsler og «ukultur» i partiene (Pettersen, 1994).

Til tross for at innholdet i artiklene i begge avisene har en negativ tendens til skandalene, er språkbruken relativt mild og artiklene er preget av objektivitetsidealet. Blant de negative ordene som ble brukt mest i avisene var; kritikk, upassende oppførsel, alvorlig, og seksuell trakassering. Det brukes et mangfold av kilder i begge aviser, og de omtalte politikerne får i flertallet av artiklene tilbud om å komme med en kommentar. Alle de overnevnte understreker

eksistensen av en profesjonalisert presse med et objektivitetsideal i de to avisene, og strider med min hypotese.

5.3 Partihistorisk påvirkning- forskjeller i Aftenposten og Dagsavisen

5.3.1 Dekningsomfang

Til tross for noen likheter i deknningen i Aftenposten og Dagsavisens artikler, eksisterer det også store forskjeller. Selv om avisene har publisert omtrent like mange artikler om de to politiske skandalene, ble de prioritert ulikt. Aftenpostens artikler om Giske-skandalen er større og plassert lengre fremme i avisen, enn artiklene i Dagsavisen. Aftenposten skriver i tillegg flere artikler om Giske-skandalen og de har fått større oppmerksomhet enn artiklene om Riise-skandalen. Disse resultatene er i tråd med min hypotese og bidrar dermed til å styrke den.

Dagsavisen skriver også flere artikler om Giske- enn Riise-skandalen. Artiklene om skandalene plasseres omtrent på samme sted i Dagsavisen. Begge disse resultatene bryter med min hypotese. Både den kvantitative og kvalitative analysen tyder på at Giske-skandalen blir ansett som «viktigere» enn Riise-skandalen i de to avisene.

5.3.2 Partiloyalitet i Aftenposten og Dagsavisen - manifest innhold

I tråd med min hypotese viser resultatene fra den kvantitative innholdsanalysen at artiklene i Aftenpostens har en sterkere manifest negativ tendens til Giske, og spesielt til Arbeiderpartiet enn det Dagsavisens har. Det motsatte er tilfellet når det gjelder Riise, Unge Høyre og Høyre. Dagsavisen har en tendens som er 27 prosentpoeng mer negativ til Riise enn Giske. Aftenpostens tendens er derimot kun 13 prosentpoeng mer negativ til Giske enn til Riise. Årsaken til dette kan være at alvorlighetsgraden til Riises overtramp, gjorde det umulig for Aftenposten å være noe mindre kritisk til skandalen enn det de var.

Til tross for at de mest brukte negative ordene i de to avisenes artikler er relativt milde og objektive, eksisterer det også en tydeligere negativ omtale av de to skandalene. Aftenposten bruker flere gjentagende beskrivelser om Arbeiderpartiet. Som påpekt i analysen er dette beskrivelser som; «politisk lammet», «isfront», og «tåler ikke trynet på hverandre».

Dagsavisen på den andre siden inkluderte som forventet ingen ord som utpekte seg som

spesielt negative om Giske-skandalen. Det samme gjelder for deknningen av Riise-skandalen i Aftenposten. Disse funnene fra analysen bidrar til å styrke min hypotese. I Dagsavisens artikler om Riise-skandalen er det derimot ingen uttalelser som stikker seg spesielt ut, som strider med min hypotese. En mulig årsak til dette er at flertallet av artiklene er skrevet av NTB og ikke Dagsavisens egne journalister. Ved sammenligning av artiklene skrevet av NTB og Dagsavisens egne journalister vises det tydelig en mer negativ tendens til Riise-skandalen enn i dem skrevet av NTB.

5.3.3 Partiloyalitet i Aftenposten og Dagsavisen- latent innhold

Dekningen av de to skandalene kan, basert på analysen av det manifeste innholdet i artiklene, virke til dels objektiv, og dermed i tråd med retningslinjene for den profesjonaliserte journalistikken. Dette inntrykket blir imidlertid endret når man leser «mellom linjene» for å undersøke de latente tendensene i artiklene, som den kvalitative innholdsanalysen har bidratt til. Som nevnt i teoridelen, ønsker media å påvirke skandalens utfall (Fladmoe & Jenssen, 2009), Aftenposten og Dagsavisen er ikke et unntak.

I de fleste tilfelle finner man i artiklene til Aftenposten og Dagsavisen i begge skandalene en vinkling som er kritisk til både politikerne og deres parti. Unntaket er Dagsavisens dekning av Giske-skandalen, hvor enkelte artikler har en mer nøytral vinkling.

I begge avisene blir retoriske virkemidler brukt for å svekke de to politikerne og deres parti. I flere av Aftenpostens artikler om Giske-skandalen bruker journalistene en vinkling som fremmer det positive med den omtalte aktøren, før skandalen belyses. I begge avisers artikler eksisterer det tendenser til karakterdrap av de to skandaliserte politikerne. Dette gjelder spesielt av Giske i Aftenpostens artikler og av Riise i Dagsavisen og artikler. Disse resultatene forsterker inntrykket av det manifeste innholdet i artiklene i de to avisene, og bidrar til å styrke min hypotese.

Dagsavisens artikler inkluderer som forventet kritiske og konfronterende spørsmål til sentrale personer i Høyre og Unge Høyre. Disse spørsmålene er langt mer kritiske enn de Dagsavisen stiller til personer i Arbeiderpartiet. Aftenposten stiller, overraskende nok, svært kritiske spørsmål om Riise, Unge Høyre og Høyre til sentrale politikere i Unge Høyre og Høyre. Et annet uforventet resultat er hvor hyppig Aftenposten omtaler varselet om at Riise for noen år tilbake hadde seksuell omgang med en overberuset 16-åring. Ifølge min hypotese burde

hendelsen ikke nevnes oftere enn nødvendig. En mulig forklaring på dette er at det var nettopp Aftenposten som avdekket det flere år gamle varselet. Det tyder på at Aftenposten heller ønsket å fremme sin egen bragd, enn å skåne Riise, Unge Høyre og Høyre.

Som allerede nevnt kan intervjuobjektene lojalitet i den interne maktkampen i Arbeiderpartiet være av betydning for hvordan de omtaler Giske og dermed vinklingen i artikler. Basert på valg av kilder til artiklene om Giske-skandalen og innholdet i dem, kan det tyde på at de to avisene hadde ulike intensjoner. Aftenpostens artikler forsøker å fremheve eksisterende konflikter i Arbeiderpartiet, samt å fremprovosere nye. Basert på Dagsavisens valg av intervjuobjekt til sine artikler kan det tyde på at deres formål var å støtte både Giske og Arbeiderpartiet.

Aftenposten og Dagsavisen har brukt mange av de samme kildene og intervjuet de samme personene i deres dekning av Giske-skandalen. Til tross for at de to avisene har de samme intervjuobjektene og kildene, er vinklingene og hvilke uttalelser de velger å trekke frem ulike. Eksempler på dette er hvilke uttalelser de to avisene velger å inkludere i artikkelen om Sande sitt innlegg på hans nettside om varslings-saken i Arbeiderpartiet. Aftenposten fokuserer på kritikk av Tajik og måten Arbeiderpartiet har håndtert varslings-sakene. Dagsavisen inkluderer i tillegg til kritikken av Tajik ros og støtte til Giske, mens kritikken av Arbeiderpartiets blir utelatt.

I Giske-skandalen eksisterer det i begge aviser en høy grad av spekulasjoner. Det spekuleres hovedsakelig i om Giske må gå av som nestleder eller ikke. Dette diskuteres i begge avisene indirekte gjennom spekulasjon om Giske har mistet tilliten eller ikke. Det hevdes at han har mistet tillitten i begge aviser, men i Dagsavisen understrekes det at avgjørelsen til syvende og sist blir bestemt av Støre og ikke av tillitten partiet har til Giske. Lo-toppene sin taushet i Giske-skandalen blir omtalt på to vidt forskjellige måter i de to avisene, basert på spekulasjoner. I Aftenposten tolkes stillheten som et signal på alvor i saken og at Giske trolig må gå av, mens i Dagsavisen tolkes stillheten som et strategisk valg for å ikke svekke Støres autoritet. I artiklene om Riise-skandalen eksisterer det langt færre spekulasjoner enn i Giske-skandalen i de to avisene. En årsak til dette kan være at artiklene som er analysert er fra perioden etter at Riise trakk seg fra vervet som leder i Unge Høyre og det dermed var mindre å spekulere i. Dessuten eksisterte det tilsynelatende ikke samme maktkamp innad i Unge Høyre som det gjorde i Arbeiderpartiet. Til tross for dette fantes det innslag av spekulasjoner om alvorlighetsgraden av varslene i Dagsavisen tidlig i skandalen.

Aftenposten og Dagsavisen brukte i liten grad avskjedsmakten sin og ingen av avisene krevde direkte avgang av de to skandaliserte politikerne. Til tross for dette spekuleres det mye i begge aviser om Giske måtte gå av eller ikke gjennom den indirekte diskusjonen om Giske har mistet tillitten eller ikke, nevnt i forrige avsnitt. I tillegg insinueres det i Dagsavisen at Riise burde utestenges fra partiet gjennom et ledende spørsmål i intervju med Ryssdal.

6. Konklusjon

I denne oppgaven har jeg undersøkt om historiske parti-bånd fremdeles påvirker avisenes lojalitet til de politiske partiene. Dette har jeg gjort ved å undersøke mediedekningen av Giske- og Riise-skandalene i Aftenposten og Dagsavisen. De utvalgte artiklene ble studert ved hjelp av en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse. I undersøkelsen om de to avisenes dekning påvirkes av historiske parti-bånd ble både det manifeste og latente innholdet i artiklene undersøkt.

Basert på analysenes resultater har det fremkommet at Aftenposten og Dagsavisen er oppmerksom på sine roller i politiske skandaler og hvilken påvirkningskraft de har for utfallet i disse. Basert på funnene fra de to analysene, og til tross for noen metodologiske problemer, konkluderer jeg med at historiske parti-bånd fremdeles påvirker avisenes lojalitet til de politiske partiene. Selv om de formelle båndene er brutt består de uformelle båndene. Dette er i tråd med min hypotese og den bekreftes derfor. Funnene samstemmer også med flere tidligere studier om historiske partipressebånd (Bjerke, 2001; Fladmoe & Jenssen, 2009; Pettersen, 2009) Resultatene fra analysen understreker i tillegg at det eksisterer en høy grad av profesjonalisering, i tillegg til de fremdeles tette båndene mellom presse og parti. Dette sammenfaller med Hallin og Mancini (2004) sin teori om den norske pressen. At de to avisene fremdeles påvirkes av historiske bånd, selv 30 år etter de formelle båndene til Høyre og Arbeiderpartiet ble brutt, bekrefter teorien om at institusjoner endres sakte (Huntington & Dominguez, referert i Cook, 2005, s. 66). Det kan dermed tyde på at til tross for at de formelle båndene er brutt, er de uformelle båndene ubrytelige.

Kilder

- Allern, S. (2001). *Flokkdyr på Løvebakken: Søkelys på Stortingets presselosje og politikkens medierammer*. Oslo: Pax Forlag.
- Allern, S. & Blach-Ørsten, M. (2011). The news media as a political institution. *Journalism Studies* 12(1), 92-105. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1461670X.2010.511958?needAccess=true>
- Allern, S. & Pollack, E. (2009). Den mediale skandalen. I Allern, S. & Pollack, E. (Red.), *Skandalens markeds plass. Politikk, moral og mediedrev* (s. 9-24). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bjerke, P. (2001). Fortsatt partipresse? *Norske avisers holdning til regjeringsskiftet i mars 2000* (Forskningsrapport nr. 46, Møreforskning Volda). Volda: Høgskulen i Volda.
- Bjørklund, T. (1991). Election Campaigns in Post-War Norway (1945–1989): From Party-Controlled to Media-Driven Campaigns. *Scandinavian Political Studies*, 14(3), 279-302. Hentet fra https://tidsskrift.dk/scandinavian_political_studies/article/view/32708/30866
- Cook, T. E. (2005). *Governing the news* (2. utg.). Chicago: The University of Chicago Press.
- Fladmoe, A. (2008). *Machiavellis Disipler: Om skandalisering som politisk maktmiddel*. (Mastergradsavhandling). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.
- Fladmoe, A. & Jenssen, A. T. (2009). Alltid kritisk - til alle?. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 50(3), 317-348. Hentet fra <https://www.idunn.no/file/pdf/35468934/art01.pdf>
- Hallin, D. C. & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jenssen, A. T. & Aalberg, T. (Red.). (2007). *Den medialiserte politikken*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology*. (2. Utg.). Thousand Oaks: Sage Publications.

- Medienorge. (u.å). Opplagstall norske aviser. Hentet fra
<http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&page=avis&queryID=190> (26.04.19)
- Midtbø, T. (2007). *Skandaler i norsk politikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ottosen, R. (1996). *Fra fjærpenne til internett*. Oslo: Aschehoug i samarbeid med Norsk Journalistlag.
- Ottosen, R., Røssland, L. A., Østbye, H. (2012). *Norsk pressehistorie* (2. utg.). Oslo: Samlaget.
- Pettersen, Ø. B. (2009). *Pressen og partiene - partitilhørighet i 2005?* (Mastergradsavhandling, Universitetet i Oslo). Hentet fra
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/27864/Masteroppgave.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Pettersen, Ø. B. (2016). Aftenposten. I *Store Norske Leksikon*. Hentet fra
<https://snl.no/Aftenposten>
- Pettersen, Ø. B. (2018). Dagsavisen. I *Store Norske Leksikon*. Hentet fra:
<https://snl.no/Dagsavisen>
- Petterson, O. (1994). Journalistene som klass, Journalismen som ideologi. I Edvardsen, T. S (Red.), *Media og Samfunnsstyring* (s. 25-37). Bergen: Fagbokforlaget.
- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Sletteland, A. (2018). Da #metoo kom til Norge. Et ufullendt normskifte mot seksuell trakassering. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 42(3), 142-161. Hentet fra
https://www.idunn.no/file/pdf/67074729/da_metoo_kom_til_norge.pdf
- Thompson, J. B. (2000). *Political Scandal: Power and Visibility in the Media Age*. Cambridge: Polity Press.
- Wasberg, G. C. (1960). *Aftenposten i hundre år*. Oslo: Chr. Schibsteds Forlag.
- Østbye, H. (1997). Media in Politics. Channels, Arenas, Actors, Themes. I Strøm, K. & Svåsand, L. (Red.), *Challenges to Political Parties. The Case of Norway*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K. & Larsen, L. O. (2002). *Metodebok for mediefag*. (2. Utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

